

Otázka:

Kde a jak je v nových zákonech upravena veřejná služba?

Odpověď:

Zákon o pomoci v hmotné nouzi č. 111/2006 ve znění zákona č. 366/2011 Sb.:

§ 18a

Veřejná služba

(1) Veřejnou službou se rozumí pomoc obcím nebo dalším subjektům zejména v oblastech zlepšování životního prostředí, udržování čistoty ulic a jiných veřejných prostranství, pomoci v oblasti kulturního a sportovního rozvoje a sociální péče. Veřejná služba je vykonávána osobami v hmotné nouzi a osobami vedenými v evidenci uchazečů o zaměstnání na základě písemné smlouvy, která obsahuje základní údaje o těchto osobách (jméno, popřípadě jména, příjmení, den, měsíc a rok narození a trvalý pobyt), místo, předmět a dobu výkonu veřejné služby, uzavřené s krajskou pobočkou Úřadu práce po dohodě s obcí nebo dalším subjektem. Za výkon veřejné služby nenáleží odměna.

(2) Při sjednání rozsahu pracovní doby, doby odpočinku, podmínek pro zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci se pro výkon veřejné služby použijí pracovněprávní předpisy. Pro výkon veřejné služby osobou mladší 18 let se použijí pracovněprávní předpisy upravující pracovní podmínky mladistvých zaměstnanců. V případě uzavření smlouvy o výkonu veřejné služby je krajská pobočka Úřadu práce povinna uzavřít pojistnou smlouvu kryjící odpovědnost za škodu na majetku nebo na zdraví, kterou osoba vykonávající veřejnou službu způsobí nebo která jí bude způsobena, pokud se s obcemi nebo dalšími subjekty nedohodne jinak.

(3) Krajská pobočka Úřadu práce se může dohodnout s obcemi nebo dalšími subjekty na organizování veřejné služby. Písemná smlouva uzavřená podle věty první obsahuje podmínky vedení evidence osob vykonávajících veřejnou službu (evidence obsahuje základní údaje o těchto osobách, včetně informací o zahájení výkonu veřejné služby, o jejím ukončení a její hodnocení), udělování závazných pokynů při výkonu veřejné služby a zabezpečování kontroly výkonu veřejné služby. Krajská pobočka Úřadu práce poskytne osobám vykonávajícím veřejnou službu ochranné pomůcky a pracovní prostředky, pokud se s obcemi nebo dalšími subjekty nedohodne jinak.

Komentář: V odstavci 1 se rozšiřuje okruh subjektů, v jejichž prospěch je možné konat veřejnou službu. Rozšiřuje se okruh subjektů, kterým může být veřejná služba nabídnuta. Vedle osob hmotné nouzi se jedná i osoby vedené v evidenci uchazečů o zaměstnání.

V odstavci 2 se zpřesňují podmínky pojištění kryjící odpovědnost za škodu na majetku nebo na zdraví, kterou osoba vykonávající veřejnou službu způsobí nebo která jí bude způsobena. Přechod práv a povinností vyplývajících z uzavřených pojistných smluv je řešen v přechodných ustanoveních zákona č. 366/2011 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Odstavec 3 určuje některé náležitosti smlouvy o organizování a zajištění výkonu veřejné služby.

"§ 61

Krajská pobočka Úřadu práce

(1) Krajská pobočka Úřadu práce

a)

rozhoduje o přiznání příspěvku na živobytí, mimořádné okamžité pomoci a doplatku na bydlení a o jejich výši a provádí jejich výplatu,

b)

poskytuje osobám informace vedoucí k řešení hmotné nouze nebo k jejímu předcházení; tyto informace cizinci s povoleným dlouhodobým pobytem na území České republiky za účelem výkonu zaměstnání vyžadujícího vysokou kvalifikaci podle jiného právního předpisu⁵⁷⁾ sdělí písemně,

c)

posuzuje, zda se osoba uvedená v § 16 odst. 1 nestala neodůvodnitelnou zátěží systému,

d)

písemně sděluje Ministerstvu vnitra²⁸⁾ zjištění, že osoba uvedená v § 16 odst. 1 se stala neodůvodnitelnou zátěží systému,

e)

písemně sděluje Ministerstvu vnitra^{49a)}, že úhrnný měsíční příjem osoby uvedené v § 5 odst. 1 písm. f), a společně s ní posuzovaných osob, zjištěný při rozhodování o příspěvku na živobytí, nedosahuje částky živobytí společně posuzovaných osob,

f)

spolupracuje zejména s orgány sociálně-právní ochrany dětí, povinnými osobami, orgány činnými v trestním řízení a soudy při uplatňování nároku dítěte na výživné a při vymáhání plnění vyživovací povinnosti,

g)

písemně sděluje Ministerstvu vnitra⁵⁸⁾, že cizinec, kterému bylo vydáno povolení k dlouhodobému pobytu na území České republiky za účelem výkonu zaměstnání vyžadujícího vysokou kvalifikaci podle jiného právního předpisu⁵⁷⁾, podal žádost o příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení nebo mimořádnou okamžitou pomoc.

(2) Krajská pobočka Úřadu práce je oprávněna provést posouzení a oznámení podle odstavce 1 písm. c) a d) v odůvodněných případech též opětovně.

(3) Krajská pobočka Úřadu práce dále

a)

vede evidenci osob vykonávajících veřejnou službu, která obsahuje jméno, popřípadě jména, příjmení, den, měsíc a rok narození a trvalý pobyt těchto osob, včetně informací o zahájení výkonu veřejné služby, o jejím ukončení a hodnocení,

b)

uděluje závazné pokyny při výkonu veřejné služby a zabezpečuje kontrolu výkonu veřejné služby,

c)

uzavírá smlouvu o výkonu veřejné služby,

d)

uzavírá pojistnou smlouvu kryjící odpovědnost za škodu na majetku nebo na zdraví, kterou osoba vykonávající veřejnou službu způsobí nebo která jí bude způsobena, pokud se s obcemi nebo dalšími subjekty nedohodne jinak,

e)

uzavírá dohodu s obcí, že na jejím území může být veřejná služba vykonávána.

(4) Krajská pobočka Úřadu práce může s obcí nebo dalšími subjekty uzavřít písemnou smlouvu o organizaci a výkonu veřejné služby obcí nebo dalšími subjekty.

Čl. II

Přechodná ustanovení

1. Podmínka bydliště na území České republiky podle § 5 odst. 1 písm. a) až e), § 5 odst. 2 písm. b) a § 5 odst. 6 zákona č. 111/2006 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto

zákonu, pro nárok na dávky pomoci v hmotné nouzi se vztahuje na nároky, které vzniknou po 31. prosinci 2011.

2. Rozhodné období, za které se zjišťuje příjem pro účely vzniku nároku na dávku, se pro účely řízení, které bylo zahájeno a nebylo pravomocně skončeno přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, posuzuje podle § 10 zákona č. 111/2006 Sb., ve znění účinném do dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

3. Výkon veřejné služby, který byl organizován obcí do 31. prosince 2011, pokračuje po dohodě s krajskou pobočkou Úřadu práce i po 31. prosinci 2011. Práva a povinnosti vyplývající z pojistné smlouvy kryjící odpovědnost za škodu na majetku nebo na zdraví, kterou osoba vykonávající veřejnou službu způsobí nebo která jí bude způsobena, která byla uzavřena do 31. prosince 2011 na období po 31. prosinci 2011, převezme po dohodě s obcí krajská pobočka Úřadu práce. Náklady na pojistné z této smlouvy na období po 31. prosinci 2011 nese krajská pobočka Úřadu práce. Spisy týkající se výkonu veřejné služby jsou obce povinny bezúplatně předat příslušné krajské pobočce Úřadu práce bezodkladně po dni nabytí účinnosti tohoto zákona. Krajská pobočka Úřadu práce od 1. ledna 2012 zajistí ochranné pomůcky a pracovní předměty, pokud se s obcí nedohodne jinak.

4. Ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona se nevyvozené částky nahrazující neplacené výživné, o němž se nevede řízení o výkonu rozhodnutí, přestávají vymáhat a tyto pohledávky zanikají. V případě, kdy příjemce dávky ještě nepřijal dlužné výživné a pobíral příspěvek na živobytí s částkami nahrazující neplacené výživné podle § 32, zaniká ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona povinnost vrátit tyto částky.

5. Řízení o dávkách pomoci v hmotné nouzi zahájená a pravomocně neskončená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se dokončí podle právních předpisů účinných do dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

6. Do dne vydání karty sociálních systémů se dávky vyplácí způsobem podle § 43 zákona č. 111/2006 Sb., ve znění účinném do dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

Zákon o zaměstnanosti č. 435/2004 ve znění zákona č. 367/2011 Sb.:

§ 30

Vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání

(1) Uchazeče o zaměstnání krajská pobočka Úřadu práce z evidence uchazečů o zaměstnání rozhodnutím vyřadí, jestliže

a) nastala některá ze skutečností bránících zařazení nebo vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání, které jsou uvedeny v § 25, s výjimkou skutečností uvedených v § 25 odst. 2 písm. a) až c), a uchazeč o zaměstnání nesplní oznamovací povinnost podle § 27 odst. 2,

b) uchazeč o zaměstnání bez vážných důvodů

1. nesplní povinnost stanovenou v § 25 odst. 3, nebo

2. ve lhůtě stanovené v § 27 odst. 2 neoznámí krajské pobočce Úřadu práce osobně nebo písemně další skutečnosti, které mají vliv na zařazení a vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání, nebo důvody, pro které se nedostavil na krajskou pobočku Úřadu práce nebo kontaktní místo veřejné správy ve stanoveném termínu,

c) uchazeč o zaměstnání není podle lékařského posudku schopen plnit povinnost součinnosti s krajskou pobočkou Úřadu práce při zprostředkování zaměstnání,

d) uchazeč o zaměstnání zrušil svůj souhlas se zpracováním osobních údajů, nebo

e) uchazeč o zaměstnání vykonává nelegální práci.

(2) Uchazeče o zaměstnání krajská pobočka Úřadu práce z evidence uchazečů o zaměstnání rozhodnutím vyřadí, jestliže bez vážného důvodu

a) odmítne nastoupit do vhodného zaměstnání (§ 20),

b) odmítne nastoupit na dohodnutou rekvalifikaci (§ 109), neúčastní se rekvalifikačního kurzu ve stanoveném rozsahu teoretické a praktické přípravy, neplní studijní a výcvikové povinnosti stanovené

vzdělávacím zařízením, které rekvalifikaci provádí, nebo se nepodrobí závěrečnému ověření získaných znalostí a dovedností, anebo uchazeč o zaměstnání, který je veden v evidenci uchazečů o zaměstnání nepřetržitě déle než 5 měsíců, odmítne nabídku krajské pobočky Úřadu práce na rekvalifikaci,

c) neposkytne součinnost při vypracování individuálního akčního plánu, jeho aktualizaci nebo vyhodnocování anebo neplní podmínky v něm stanovené (§ 33 odst. 2),

d) odmítne nabídku vykonávat veřejnou službu v rozsahu nejvýše 20 hodin týdně v případě, že je veden v evidenci uchazečů o zaměstnání nepřetržitě déle než 2 měsíce,

e) odmítne se podrobit vyšetření svého zdravotního stavu (§ 21 odst. 2), nebo psychologickému vyšetření (§ 21 odst. 3), anebo

f) maří součinnost s krajskou pobočkou Úřadu práce (§ 31).

(3) Vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání se provede dnem, kdy nastala některá ze skutečností uvedených v odstavcích 1 a 2. Rozhodnutí o vyřazení nelze vydat po uplynutí 3 let ode dne, kdy nastala skutečnost bránící vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání podle odstavce 1 písm. a), nebo kdy uchazeč o zaměstnání nesplnil povinnost vyplývající z odstavce 1 písm. b).

(4) Uchazeč o zaměstnání, který byl vyřazen z evidence uchazečů o zaměstnání z některého z důvodů uvedených

a) v odstavci 1 písm. a), b) a d), může být na základě nové písemné žádosti do evidence uchazečů o zaměstnání znovu zařazen nejdříve po uplynutí doby 3 měsíců ode dne vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání, **pokud tento zákon nestanoví jinak,**

b) v odstavci 1 písm. e) a v odstavci 2, může být na základě nové písemné žádosti do evidence uchazečů o zaměstnání znovu zařazen nejdříve po uplynutí doby 6 měsíců ode dne vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání.

Otázka:

Proč bude veřejnou službu od roku 2012 organizovat úřad práce, když měly dosud tuto možnost obce?

Odpověď:

Veřejná služba bude jedním z nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti, z toho vyplývá její navázání na zákon o zaměstnanosti a tudíž přechod kompetencí ohledně veřejné služby na úřady práce. Od roku 2012 bude veřejná služba součástí komplexní práce s uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce, vedle toho budou veřejnou službu vykonávat i osoby v hmotné nouzi. Veřejná služba má napomoci klientům zachovat nebo rozvíjet pracovní schopnosti a návyky tak, aby se zvýšily jejich možnosti nalezení zaměstnání. Činnost ve veřejné službě má i sociální rozměr, podporuje sociální začlenění dlouhodobě nezaměstnaných a umožní jim aktivně se podílet na fungování obce.

Otázka:

Jakou roli budou mít obce ve veřejné službě od 1. 1. 2012?

Odpověď:

Veřejná služba byla zavedena v květnu 2009 a dosud ji organizuje několik stovek obcí a v současné době ji vykonává cca 16 tisíc klientů (osob v hmotné nouzi). Z těchto zkušeností má Úřad práce ČR zájem čerpat a navázat na ně. Ve spolupráci s MPSV vypracovává Úřad práce ČR koncepci veřejné služby od příštího roku, její základní parametry již představil na diskusních kulatých stolech, které se uskutečnily v říjnu a v listopadu 2011. Kulatých stolů se účastnili zástupci obcí, neziskových organizací

a dalších institucí. V první řadě má Úřad práce ČR zájem přinejmenším zachovat současný rozsah veřejné služby, pokračovat v obcích a organizacích, kde je již vykonávána. Vedle toho ale usiluje o rozšíření nabídky organizací a činností veřejné služby tak, aby bylo překonáno stigma veřejné služby coby „oranžové vesty a koštěte“.

V současné době zástupci Úřadu práce ČR jednají především s obcemi, které veřejnou službu organizují a mají zájem o další pokračování. Tato jednání mají vést k uzavření rámcových smluv o organizaci a zajištění veřejné služby od příštího roku. Podle dosavadních jednání se obce se spoluprací s ÚP stavějí velice vstřícně a na jejich straně je velký zájem o veřejnou službu.

Na koordinátory veřejné služby na Krajských pobočkách Úřadu práce ČR se mohou obrátit i další subjekty, které mají zájem o veřejnou službu.

Otázka:

jaké práce se budou vykonávat ve veřejné službě?

Odpověď:

Veřejná služba v žádném případě neznamená pouze zametání chodníků, i když tento pohled na veřejnou službu je bohužel poměrně rozšířený. Již v současné době je ve veřejné službě vykonávána poměrně široká paleta činností, a to podle potřeb jednotlivých obcí. Souhrn aktuálně vykonávaných činností lze nalézt v příručce Obec a veřejná služba, kterou zpracovalo MPSV a která je k nahlédnutí na adrese: http://www.mpsv.cz/files/clanky/9269/verejna_sluzba_27-07.pdf. Úřad práce ČR bude zatím vycházet z těchto zkušeností, postupně chce ale rozšiřovat. Vedle činností, které nevyžadují žádnou kvalifikaci, by úřad práce chtěl klientům nabízet i činnosti odpovídající předpokladům a dovednostem a schopnostem jednotlivých klientů.

Otázka:

Chci se informovat o tomto problému. Jsem žena, mám 55 let, mám střední školu, ale vzhledem k mému věku a zdravotnímu omezení, kdy mám vykonávat práci pouze vsedě, poněvadž můj zdravotní stav je nyní špatný, tak bych Vás chtěla požádat o informaci, co dělat v takovém případě, když s tímto svým zdravím, jsem po mononukleóze, mám vysoký krevní tlak a chronický únavový syndrom, ale invalidku mi nedali, takže jak mohu být zproštěna veřejných či dobrovolných činností, poněvadž já už opravdu tyto nezvládám, nemám již sílu tyto fyzické práce vykonávat. Prosím řekněte mi jak to tedy udělat, já nyní opravdu nejsem schopna žádné fyzické námahy, mám doporučený klid, nenamáhat se kvůli játrům a nebezpečí prasknutí sleziny po mononukleóze. Takže Vás prosím, jakou formou mám tedy požádat o zproštění těchto prací.

Odpověď:

Z Vašeho dotazu vyvozují, že máte na mysli veřejnou službu, která je nově v zákoně koncipována jako možnost nabízená uchazečům o zaměstnání, kteří jsou v evidenci úřadu práce déle než dva měsíce. Toto je ovšem pouze orientační kritérium pro výběr osob, kterým bude veřejná služba nabízena. Veřejnou službu budou mít od nového roku v kompetenci úřady práce, které ji budou moci nabízet jednotlivým klientům.

Mohu Vás ujistit, že úřad práce bude u každé jednotlivé osoby bedlivě posuzovat, zda se nachází ve zdravotním stavu, který jí umožní veřejnou službu vykonat. V tomto směru bude pro úřad práce závazné hodnocení lékaře. S ohledem na zdravotní stav pak úřad práce buď veřejnou službu konkrétnímu klientovi nenabídne, nebo pouze takového druhu, který dovolí zdravotní stav (nebude se jednat pouze o fyzicky náročné práce).

O předběžné zproštění veřejné služby, jak se ptáte, nelze dopředu žádat. Až ve chvíli, kdy by Vám byla úřadem práce veřejná služba nabídnuta, bude se řešit Vaše aktuální situace.

Otázka:

Byl jsem zaměstnán bez přestávky 20 let v jedné firmě. Letos ale kvůli ekonomické krizi „moje“ firma zkrachovala a spolu se mnou přišlo o práci dalších téměř 100 lidí. Na malém městě, kde bydlím, se práce shání těžko, nejsou tu pracovní možnosti, oproti Praze není skoro žádná nabídka. Jsem zhruba 4 měsíce evidován na úřadu práce, ani ten mi ale v nalezení práce nijak nepomohl. Znamenají nové zákony snad to, že teď budu muset jít zametat na náměstí? Potom, co jsem 20 let dělal kvalifikovanou práci?

Odpověď:

Veřejnou službu sice lze podle zákona o zaměstnanosti nabídnout uchazeči o zaměstnání, který je v evidenci úřadu práce déle než dva měsíce, v praxi bude ovšem institut veřejné služby zaměřen zejména na dlouhodobě nezaměstnané, například déle než rok. Veřejná služba bude nabízena klientům podle kritérií, která stanoví v souladu se zákonem MPSV a Úřad práce ČR. Rozhodně není cílem veřejné služby poslat každého, kdo bude evidován dva měsíce na úřadu práce, zametat na náměstí. Uchazeči o zaměstnání budou zařazeni na veřejnou službu podle kritérií a při zvážení individuální situace. Od veřejné služby se očekává, že právě dlouhodobě nezaměstnaní si uchovají nebo obnoví pracovní návyky, na druhou stranu by také měla být nástrojem k omezení nelegálního zaměstnání.
